ПОЈЕДИНИ БРОЈ 50 ПАРА.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 400 К на годину, 200 К на пола године, а 100 К на четврт године; за Америку 5 долара на годину. Претплатити се може баш на четврт године.

Издавалац „Застава“ д. друштво.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом.

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Лазарева улица број 14. — Телефон бр. 110. :: Рукописи се не враћају. ::

Издавалац „Застава“ д. друштво.

Број 213. Нови Сад, у среду 21. септембра 1921. Година LII.

Глад и руски сатрапи.

У политици бољшевика јасно се запажа извесна промена. То је већ стара ствар: да су се одрекли системе терора; да су тражили помоћи не само од капиталистичког и буржоаског друштва, него чак од антикомунистичких руских партија. Бољшевици посташе врло широкогруди. Под председништвом товаришча Розенфељда-Камењева они су образовали један аполитички комитет. Ту су били позвани највиђенији чланови антикомунистичких странака: кадети, социјалреволуционари, прогресисте, професори, уметници, књижевници. И једна делегација тог неполитичног комитета требала је да отпутује у Европу.

Француска се одазвала на позив гладних и Нуланс је био изабран за председника међународнога комитета за делење помоћи. Но та се ствар изводила без бољшевика. Тога истога дана, када је Нуланс примио дужност, тога истог дана товаришчи Лењин и Бронштајн-Троцки растурили су неполитички комитет, а његове су чланове похапсили.

Ова мала провокација бољшевика добро је изведена. Наивни људи из московског комитета поверовали су, да је бољшевицима била намера, да заиста помогну гладним људима. Позив у комитет је одмах прихваћен и Европа се лепо одазвала.

А то је једино и било потребно овим црвеним диктаторима. Све што је још било од вредности а и антикомунистично — то је све одједанпут зграбљено и бачено у тамницу, која је у Лењиновом царству вазда препуна.

Свакако, за Русе, који се међу собом знају, ова тактика бољшевика, није никаква новост. Провокација и превара — то је најмилије оружје црвених сатрапа. Разбојник има свој морални кодекс. Разуме се, то није Римско право, то није Грађанско право. Они ни тог немају, они су најобичнији бандити и разбојници и стога се они много не снебивају кад злочине врше.

Па, онда, можда ће неко рећи, да због тога не би уопште ни требало слати помоћ гладном народу? Не то. Имена Нуланса, генерала Поа, Жироа јесу гарантија за поделу помоћи...

Но уза све ово ваља обратити пажњу на једну околност. Један човек, који се срећом спасао бољшевичкога раја, пише ово: „Све што год ради Запад у борби с глађу, све то служи једино за учвршћење бољшевичког режима. Од онога часа, кад они добију храну, они ће пљунути на све гаранције и обавезе и све ће изгазити.

Неће никакво чудо бити ако бољшевици после две или три недеље ухапсе и Нуланса и Поа, а ако Жироа стрељају. То ће се најзад морати и догодити, ако ови људи буду хтели да контролишу, коме се раздаје храна одређена за гладне становнике. Али ако би дошла интервенција — све би се изменило. Јер су данашњи црвени деспоти страшне кукавице. Ако би се Европа одлучила да она врши надзор на раздавању хране — не би се чуо ни један пушчани метак.

Глад ове диктаторе ни најмање не плаши. Ако једно десетак петнаест милиона Руса и умре од глади, интернационални разбојници имаће мање робова. А то што они богораде за помоћ, то је само зато, да би се избегла побуна. Нека само они буду сигурни на власти; а како милиони раденика и сељака умиру од глади, они ће равнодушно и готово весело посматрати као што су и до данас то посматрали. То ће им управо олакшати, управо и повећати резерве хране за црвену војску.

Разговарати се и договарати са интернационалним деспотима и сатрапима сасвим је некорисна ствар како за саму Русију, тако исто и за целу Европу. Они који желе да помогну милионима руских несрећника, који умиру од глади може се у истини само тако помоћи — ако се у свету прикупљена храна не да народу преко руку бољшевичких сатрапа и пирата.

Б. А. С.

Политичке тековине Хрвата у старој држави.

(Свршетак.)

За те своје особине и услуге била је та њихова интелигенција награђивана. Мало само темељнији стручњак био је одмах надуван за даровитог специјалисту и давана им најбоља места, која су у тој држави за њихову струку постојала. Дата им је прилика да мимо свога звања још засебне зараде имају. Чак су и нестручњацима знали дати занимање и зараде. Стручњаци су добијали физикате, болнице, окружне благајне, јавна бележништва; предстојници су постајали повереници за уређење потајно подељених задруга; професорима је поверено да штудирају флору (биље), други фауну (бубе), трећи слејд (ручни рад у нормалним школама) у Шведској; адвокати експропријација код жељезница, мерници комасације и т. д. Нестручњаци су постајали путујући учитељи за пчеларство, свиларство, надзорници опћинских американских ложњака. Учитељи добијали су по кога „пчелца“, „трнку“ (кошницу) ради „зорне обуке“ школској младежи, учитељи се сладили а ђаци радили. Бољи привредници могли су добили од земаљске владе по умерену цену из државне економије (Божјаковина) разне врсте воћа, међу којим је било и лепих племенитих воћака, а нашла се и по која дивљака; могао је набавити какве племените врсте живине на пр. „кукмасто, пикњасто падуанске пасмине“, „кокота и певца (петла) „грбокљуну“ или „кљуногрбу“ јапанску гуску. Сељаци су добивали по ког нераста племенитије пасме за општину на пр. туропољску Ледерове „плешине“ (валда вариетет) подолског бика, или је каква вододерина изидана, села ради а у истину ради каквог стратегијског друма; направљена је у најмањим селима на спрат школа велика, која је напред била опредељена за болнице за случај рата а народ је мислио да је то наклоност према њему. Неко село добило је и дивље ловице американске неколико снопића да подигне винограде, а и ово није било рађено толико из љубави према народу, колико у намери да држава добије јаке порезовнике и више пореза.

Ето то су биле политичке тековине Хрватске у старој држави од којих је тековина у истину само интелигенција имала користи и економски била збринута, а народ је остао без шума, пашњака са сиротињском кућом под ритком (јечмена слама) без оџака, остављен сам себи, да се исхрањује продавајући „чучке“, „пишћенце“ (пилиће и младице кокошке), јајца и масло и т. д. Овако гладном утеха му је била, што је могао на „проштењима“ (црквене славе) са раскрвављеним коленима, клечећки, пузити око цркве, а сујета му је задовољена била, што је у белом оделу са црвеном торбом био насликан на „анзихцкарти“.

Данашња хрватска дрека по новинама није јаук народа што му је стање погоршано, него је то дрека хрватске интелигенције за ситничарским користима из старе државе за које мисли да су јој у новој држави угрожене.

Стара Хрватска држава није имала (Хрватска и Славонија) ни своје војске, ни новца, ни саобраћаја; војска, поште, финансије то је све већ по закону било туђе а рудници и фабраке по економској надмоћности биле су туђе.

Срби су им место ситних економских користи дали велике праве политичке користи па и веће економске користи, банке цветају; људи обични, за које се није ни знало постали министри. Срби

ПОДЛИСТАК.

НЕКОЛИКО ДАНА НА МОРУ.

Дивна је била ноћ када сам се пробудио и отпочео спремање „на море!“ Црквеница, Бакар, Опатија (Абација) и Сушак! Небо је било те ноћи ведро и провидно плаво, чисто словенско!...

Када сам по своме старом обичају погледао на њега одма сам уочио кракатога Аријона, бујнога Арктура и белу високу северњачу, за коју се и дан данас прича, да се никад није покренула са свога места на небу од када је света и века... Она би нам валда највише знала причати о копну и мору, али Бог свети зна да ли је то све баш тако?! Једно стоји: да је она стална и остаје стално на нашем небу!... Овоме нас и наука учи. Па ипак! Све оно, што нисмо видели и у душу урезали не може да живи у души нашој дуготрајно, него се обично обдржава само као научна истина и опробано искуство, а све што је изван тога — оно обично брзо нестаје из памети и одлази у вечити заборав....

Златне сте ви, Звезде наше! Колико пута сам вас гледао на туђем земљишту и над туђим грудама земље, а како сте дивне над овим плавим, нашим небом!...

Понајвише сам се радовао као мало дете, што ћу да видим први пут наше сиње море, те бисер очи, без којих не може да постоји ни једна држава, јер без њих нема вида нити видела...

Може бити да је сам стицај околности донео са собом да погледам обале морске баш сада, када су пре неколико времена истакнуте наше заставе на врлетима сињег мора и лепршају се тамо показујући пут према Абацији... Ал на жалост! Опатија (Абација) и поносита Река нису наше и ја као присталица телепатије могу да разумем оне боле, које пате наши Истријанци под јармом туђега господства — италијанског! Ја бих им чисто довикнуо: претрпите се, браћо још мало, али никад не престајите осећати овај бол, јер само ће вам он донети и лека и спаса! А нема боље, што се утехом утишати не да!

И тако на море Србине! Нека по обали целога Јадрана одјекне наша реч!

На путу према Загребу сам зажалио за нашим Сомбором који са својим зеленилом вазда пружа слику једне велике баште, где се живи најумерније од свих наших градова и где су грађани најсавеснији својих дужности према краљу, отаџбини и породицама својим! Свуда по станицама на путу можеш чути нашу реч, а особито девојке и жене уопће — оне ће ти само српски одговарати и по нашки се с тобом поразговорити. И како је звучан тај наш језик кад га слушаш са уста интелигентних наших девојака, а особито ако лепо и по граматици говоре!!

Чисто бих јој се у зубе заронио, да сасвим из близа погледам како шуми оно оштро „ш“ кад те нешто запита „шта, шта?!“...

Ја не знам како је коме, ал за моје ухо — а ја сам се баш доста наслушао разних словенских дијалеката! — звучи упитна заменица најубедљивије и најсавршеније, јер оно оштро „ш“ има у себи много пријатнијега и нешто таковога, што више упозорује слушаоца да упитнога саслуша и некакога умири и утиша. Док н. пр. латинско западно „que“ и томе слично кај не потиче из зуба, него из стиснутога грла, које никад не издаје звучан и миодраг тон, пошто више потсећа на болест какву у грлу, или тако нешто у плућима....

Тако у возу слушам и једно и друго, па од дугог времена упоређујем једно с другим... Што ближе Загребу, а света све више. И одједанпут нагрнуше „Соколи“, обучени у херојско фантастично одело уз пратњу своје химне полазе на слет у Загреб. Погледам у мимопролазнике на једној повећој станици и чудновато! у сваком видиш му у очима ону сузу радосницу, коју сваки Словен у себи осећа, у себи у својој жили куцавици, која га подржава, шири му крв по целоме телу и широм целога света!

Или зар би могло бити веће среће на свету од те, када би се Словенство заиста раширило по целоме свету и својом благом нарави упитомило овај раздражени свет?!

За нас Словене је карактеристично како смо њежни један према другоме ако смо сложни и ако се разумемо. Н. пр. један Немац Прус никад не зна овако бити нежан према Немцу из Аустрије, зар не? А ми кад чујемо ону:

„И плакала је стара мајка...“ или „Волга, Волга мати рођена!“ Одма нам заври у нама она стара и прастара словенска крв, која хоће да се одржи и мора да се одржи, јер тако хоће наш стари Бог Перун, тако жели наш стари Бог Дај-Бог што ће рећи:

„Дај, Боже, да смо сложни!“ Загреб!? Он је пун и препун света! Ко га је пре рата знао тај ће се јако зачудити. Скупоћа је и у њему, али „достати“ може се све. Он се врло лепо подиже на периферијама, а особито према Максимиру — само једно — једно — а то је, што још увек чујем у њему стране речи!!

Лична сигурност — особито по ноћи — изгледа да је у мањој мери, што баца сенку за нашу целу жандармерију! Добри жандари, суд, железница и пошта — то су фундаменталне чињенице за постојање добро уређене државе!

Мизерија у становима је ипак и овде приметљива!

(Свршиће се.)

су им уједно саставили Међумурје, Далмацију, што им је Аустрија обећавала а никад није испунила.

Опет интелигенција није задовољна, јер превиђа државне и своје велике и политичке и економске користи, поред својих ситних личних.

Хрватску интелигенцију као просте дрекавце треба обићи, а простом сељаку који у истину пати као и српски помоћи.

Др. Милутин Симоновић.

Нек цвета незадовољство!

Док нас са свију страна с поља поткресују како стигне, дотле је у самој земљи у највећем расцвату незадовољство. Шуме се на једној страни пуне одметницима, апсане на другој комунистима, који и ако се строге мере против њих предузеле, ипак ничу и појављују се још увек. Стварају се Народне Одбране, које треба да заштите државу од разорних елемената и одметника. Ствара их онај део народа, који жели мира, реда, рада и добра овој напаћеној земљи.

У сваком таком покрету, који иде затим да очува ову нашу крзаву тековину видимо ми наше дичне добровољце. Они нису жалили да поднесу све могуће жртве само да стигну у помоћ мученичкој браћи својој Србијанцима. Они ни данас не жале поднети никаквих жртава за опште добро ове земље и народа, за чије су се ослобођење и они борили, а то доказаше већ у толико прилика. И док они тако, како им меродавни у знак захвалности љубав и пожртвовање враћају?!

Жалосно! Неки бедници који се попеше на масне положаје по свршетку рата, а који све до тог свршетка лизаху чанке разним Тисама и другима, и не хотећи се назвати именом српским, јер им то беше испод части и достојанства, чим се видеше на југовинском положају, а да би себе још боље у томе учврстили, бацише се на раздвајању добровољаца Добруџана од Солунаца, знајући да ће они сложени у једно коло, јаки и моћни будним оком пратити њихов издајнички рад у држави. Оптеретише Добруџане оним несретним иступањем из славне I. српске добровољачке дивизије, и ако су узрок томе била баш њихова рођена браћа, која једним духом са њима заједно дишу, а од којих је још и данас многи и многи на добром положају, уместо на оптуженичкој клупи.

Успеше донекле у том. Ти се људи, којих је велики број одликован разним одликовањима за храбро држање у љутим добруџанским борбама, данас не признају добровољцима, за њих нема оне груде земље, која им беше света, за коју дадоше све до живота. Да ли је то право? Да ли поштено? Има ли у нашој земљи, коју ми толико љубимо и за коју смо готови да се жртвујемо, што смо и доказали, човека, државника и политичара, који поштено мисли и који поштено ради? Где су они људи кроз чија нам уста сам владар изрече признање и праведно обећање, као награду од пет, односно три хектара земље? Или су заспали, или под теретом тешке старости изнемогли, те нису више у стању да држе узду над оним развратницима, који их окружују и ију гроб овој крвавој нашој тековини на очиглед њихов?!

После тог првог удара по добровољцима дошао је други. Дошла је нека глупа интерминистеријална уредба, која је требала да добровољцима скроји капу али без њих, онако на дохват. Затим је дошло Мин. Соц. Политике да добровољцима дели уверења, по којима ће се знати ко је заиста био добровољац, а ко не. Па шта се ту тек радило?! Доброг пријатеља, брбљаву стрину или 50 динара требао је човек однети или одвести у Мин. Соц. Политике, па је могао добити и по три уверења, а ко је ишао правим путем није још до данас добио ни једно.

И све се то ради са људима на које се апелује да буду спремни, да увек као опробани борци ступе у борбу, када држава позове.

Но све то тим јадним и ситним душама није довољно, они иду даље. Они раде на томе, да оцепе ратара добровољца од занатлије, трговца, учитеља, чиновника и уопште сваког оног који сам не држи за плуг, да се од сваког таког земља одузме, а да им се запуше уста неким воденим обећањима безкаматног зајма, са којим не би човек могао ни живети ни умрети. Но није њима стало до земље, већ до тога, да са ратарима добровољцима не долазимо ми у додир и не будемо чврсто везани једни с другима, па да им као такови можемо ако затреба и песницу да покажемо. Овако са обезглављеним ратарима, мисле, могли би како они хоће.

Но наши свесни ратари добровољци провиде ту намеру врло добро. Знају они добро, ко их је по заробљеничким лагерима окупљао, соколио и повео путу славе и ослобођења, па томе и верују и неће никада пристати да се цепају од оних, који су са њима и у рововима, пред куршумом и шрапнелом били равни и једнаки. Већ ће се збити у чврсте редове и сложно устати заједно као један човек у одбрану својих права крваво стечених.

Незадовољство у народу кипи, шуме су пуне одметницима, потере се шаљу из дана у дан, а несавесни људи на положајима рове и рове, те стварају све нове и нове незадовољнике.

Држава пати, стење, својом несавесношћу довели су је до тешког положаја и у финансијском погледу. Сад треба бележити зајам. А ко ће да га бележи?! Хоће ли онај огорчени сиромах занатлија, трговац, чиновник и др. кога је рат онеспособио да успешно ради свој посао, да се заузме те дође код свога друга или имућног ратара и позове га да бележи зајам, када му обесни несавесници узимају једини ослонац за живот који му је дат, а по обећању витешког вође његовог?! Неће! Хоће ли онај чиновник који има 2000 круна месечне плате, а на коју му несавесници ударе 9600 круна порезе за годину дана?! И тај сигурно неће, јер не остаје му ни за хлеб, а камо ли за што друго.

А онај који има толико, да му се пресипа, онај је ваш и с вама, онај није дужан, његова је дужност да граби и упропашћује, те на тај начин себи стиче. И је ли онда чудо ако Војводина не изађе са уписивањем инвестиционог зајма, онако, како се то од ње очекивало. Сме ли је поред свега овога ико да осуди?!

Рђаво сте коло, а још у горе време повели позвана господо, но знајте да ће добровољци као и на фронту где су се борили за своју рођену свету груду да је од крвника одбране, знати наћи се и сви као један устати у одбрану исте а против вас незаконитих отмичара.

Па коме шта Бог и срећа даде!

Добровољац-Маргићанац.

Нови Сад, 19. септем. 1921.

— **Владине одлуке.** Последња министарска седница трајала је четири сата. Председник владе г. Пашић је реферисао да се Краљ врло добро осећа и да жели доћи до 25. септембра на дан парастоса пок. Краља Ослободиоца. Краљ Александар жели да изостане свечан дочек при његовом повратку. После тога је г. Пашић изнео садржину ултиматума који је Антанта упутила Мађарској. Министар Финансија г. Кумануди је затражио да Министри пожуре са редуцирањем буџета, на што је влада решила да се сви буџетски предлози поднесу до 26. овог месеца. Влада је узела на знање и усвојила нацрт за подизање моста. Г. министар Пуцељ је предлагао да се забрани увоз дрвета и дрвених прерађевина из Чехословачке, а то зато јер је Чехословачка забранила увоз сувих шљива из наше Краљевине. Још је решено, између осталога, и то, да се образује министарски комитет, који ће решавати о тражењу Министарства Саобраћаја, које је тражило да му Министарство Пошта наплати за превоз поште железницом.

РЕПЕРТОАР
Српског Народног Позоришта.

Уторак:	*Кармен.*
Среда:	*Госпођа Икс.*
Четвртак:	*Кармен.*
Петак:	*Разбојници.*
Субота:	*Кармен.*
Недеља:	*Протекција.*

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Турска офанзива.

Из Мале Азије долазе вести о грчком поразу. Кемалистичке новине јављају да се грчке трупе повлаче у нереду на целоме фронту. Грци остављају за собом сав свој ратни материјал, аутомобиле, па и рањене војнике.

Због пораза на малоазијском фронту атинска је влада наредила мобилизацију 21 класе.

Побуна Малисора.

Поред Миридита побунили су се у Арбанији сада и Малисори. Дигла се готово цела Малесија и прикључила се Миридитима. Малисори желе да створе заједно са Миридитима засебну државу, у којој би владала потпуна верска трпељивост. Миридитске и малисорске групе продиру ка Скадру, од кога су само десет километара удаљени. Тиранска влада је немоћна према њима. Она не располаже са трупама, које би могла послати против побуњених, него шаље грађане. У самоме Скадру завладала је права анархије, јер католици неће да се боре против побуњеника.

Италијански планови.

Из Рима јављају да је италијанска влада израдила нарочити план о акцији против Мађарске. Према томе италијанска влада жели да акцију против Мађарске спроведу заједнички одреди наше и италијанске владе. На тај начин би отпала заједничка акција Мале Антанте, а њу би заменила акција италијанска ии наша, у ком би се случају наша краљевина сматрала као мандатор Мале Антанте. Ове вести још немају званичан карактер.

Ирски заплет.

Између Велике Британије и Ирске никако да се рашчисте односи. 18-ог септембра требала је да отпочне конференција између заступника Ирске и енглеске владе. Но та конференција није одржана. Наиме, Де Валера послао је ноту Лојду Џорџу, у којој је рекао да је он спреман да преговара са Енглеском само као заступник суверене државе. На ову ноту је Лојд Џорџ одговорио, да Енглеска влада на такав услов неће никад пристати. Она неће ни за трун одступити од свога становишта и неће присуствовати конференцији, која би значила да Велика Британија званично признаје оцепљење Ирске од Енглеске краљевине.

Јапан и Америка.

У светској штампи радо се шире вести о раду између Јапана и Америчких Сједињених Држава. Тако, преко Рима, јављају да је један виши јапански официр изјавио у Риму да је рат између Јапана и Америке неизбежан. Непријатељства започеће чим обе државе изврше војне припреме, односно чим ратне флоте буду изграђене. Јапански официр мисли да ће тај рат букнути 1925. године.

Мађарска зверства.

Као што се могло очекивати, Мађарске власти нестављају прогоне нашег живља у Барањи. У Мохачу су ухапшени многи Срби, Шокци и Јевреји, који су у затвору испребијани. Исте прилике владају и у другим местима. Антантине мисије су се свуда уверили о зверствима Мађара, а енглески представник је изразио своје згражање над тим неделима.

Помоћ Русији.

Међународни комитет за помоћ Русији закључио је, да позове све силе на конференцију, која би се састала 6. октобра. На тој конференцији, која би се састала у Бриселу, учествовали би и заступници неутралних држава, Немачке и руских пограничних држава. Одбор ради на томе, да заинтересује све државе за помоћ Русији.

Чешкословачки заступници у Москви замолили су службено у име совјетске владе прашку владу, да им достави све оно што је у Чехословачкој скупљено као помоћ Русији, и то да се пошље директно совјетској влади. Ова ће дозволити чехословачким заступницима да котролишу поделу робе.

ВЕСТИ.

— **Позориште.** Уторак ће се певати позната Бизеова опера „*Кармен*“ Насловну улогу певаће гђа В. Горскаја; Дон Хосеа г. Григорјев, Есквамила г. Трошћански. Улогу Микаела пева гђица Јоцићева-Лукина. Запослене су још гђице Левова и Дубска, те г. Николајевић. У среду се приказује Бисонова дирљива драма „*Госпођа Икс*“ У насловној улози приказаће се новосадској публици новоангажована трагеткиња гђица Јовановићева, Рејмона ће играти новоангажовани драмски глумац г. Јовановић, а улогу Јелене гђа Јовановићка, која такођер сад први пут ступа пред новосадску публику. Од старих знанаца играју г. г. Васиљевић, Стојчевић, Душановић и остали.

— **Ревизија дозвола за држање оружја.** Позивају се сви они који имају дозволу за држање оружја, да исту, заједно са дотичним оружјем на које им је дозвола издата, покажу великој капетанији врата бр. 4. Пријављивати се може сваки дан од 9—12 сати пре подне. — Ко до 1. октобра о. г. дозволу и дотично оружје не покаже, сматра ће се да нема дозволу. Велико капетанско звање града Н. Сада.

— **„Посестрима“** женска задруга убележила је 6000 круна инвестиционог зајма. Онај знак националне свести и родољубља наших дичних Новосаткиња нека послужи и другима као пример за углед.

— **Положила матуру.** Гђца Софија, кћи нашег пријатеља г. Јована Диме благајника „Заставе“ д. д. положила је ових дана матуру на овдашњој држ. гимназији уз врло добар успех. Честитамо.

— **Истрага на држ. имању „Беље“.** Парламентарна комисија која води истрагу на имању „Беље“ открила је многе некоректности, злоупотребе и злочине понеких чиновника, због којих ће ови бити стављени пред суд. Наш лист је био међу првима, који је оштро нападао управу овим имањем и тражио истрагу. Доказано је да су не само наши наводи били тачни, него нажалост испоставило се и то, да су нека господа чак и намештај и сребрно посуђе односили са тога имања.

— **Имање Фридриха Хабсбуршког.** Бивши аустријски надвојвода Фридрих, чија су силна имања пала под секвестар, ради свим силама на томе, да свој иметак добије натраг од држава, које су постале на територијуму бивше аустро-угарске монархије. Његов је рад сада дошао у нов стадиј. Иметак бившег надвојводе Фридриха износио је пре рата око 200 милиона динара. Његови су поседи разасути на подручју целе бивше Аустро-угарске, па их има у Чехословачкој, Пољској, Румунској, Италији и нашој држави. У лето 1919. године склопио је надвојвода преко једног Американца уговор, према коме је сва своја имања и све своје интересе пренео на један амерички синдикат. Тај синдикат тражи сада од свих наследних држава повратак Фридрихових имања са мотивацијом, да се у мировним уговорима изрично вели, да се приватан иметак некадашњих аустријских поданика не сме секвестрирати. Према једној вести „Њујорк Херал“-да, целој овој парници дао је повода амерички банкар Томас Фелдер.

— **Однос крунске вредности.** Наша влада ће ових дана поднети Лиги Народа представку, којом ће захтевати, да финансијска секција Лиге Народа одреди однос крунске вредности, по којој ће наши држављани тражити наплату од аустријских дужника за своја предратна потраживања.

— **Нов конзул у Пешти.** Министарски савет је именовао за конзула Краљевине С. Х. С. у Пешти Љубомира Бојовића.

— **Око „другог брака“.** Указом је сасвим ослобођен од казне свештеник Урош Оцокољић, парох каонски, на коју је био осуђен на 8 месеци и 15 дана забране свештенодејства због извршеног венчања над свештеним лицем.

— **Јенсен умро.** У Бечу је ових дана умро др. Алфред Јенсен, познати пријатељ Словена, тајник Нобелова института у Штокхолму и референт за славистику у Нобеловој Академији. Дошао је био на Бечки вашар и ту је и умро од капи.

— **Врангеловци.** Наша влада је добила од генерала Врангела још једну молбу, којом моли, да у нашу земљу примимо још 5 хиљада људи из његове бивше армије. Влада ће на једној од првих седница донети по овој молби одлуку. Изгледа да ће се моли изићи на сусрет, и да ће од нових 5 хиљада Руса, три хиљаде запослити министарство саобраћаја на грађењу нових пруга.

— **Верење.** Гђца Јелена (Беба) Шијачка и Мита В. Петровић верени.

— **Собу са намештајем** тражи један добровољац приватан чиновник, који би уз наплату поучавао и у музици. Понуде послати у администрацију нашега листа.

— **Обраћамо пажњу** господе да је Милан Албаров на св. Јовановском тргу број 7 (код Јовановске порте) отворио мушки моде салон, где одева господу укусном и отменом елеганцијом, поклањајући особиту пажњу добром крају, и солидној прворазредној стручњачкој изради. 2090 1—1

— **Српска Трговачка Банка Д. Д. у Новом Саду прима упис на 7% државни зајам и после подне од 3—6 сати.** 2073 2—3

Пропаст имовних општина и приватних шума у држави СХС.

Изашла је опет једна шумска уредба из Министарства Шума и Рудника.

Чл. 5. те монструозне уредбе гласи: „Држава управља, рукује и располаже свим државним, шумским поседима и адама; а не дирајући у право својине, врши стручну управу и надзор по постојећим законима и у шумама: крајишких имовних општина, манастира, цркава, црквених великодостојника, вакуфа, надарбина, земљиштних заједница и повељних шума, варошким (градским, трговишним), општинским сеоским, племенским, осталих корпорација и приватника шума без обзира на величину.

Ако се покаже, да је у интересу народног шумског газдинства или у општем државном интересу, може Министар — не дирајући у право својине — узети у своју управу све напред именоване шуме и шуме појединих приватника.

Сопственици недржавних шума, чијим шумама држава управља, плаћаће држави у име управних трошкова и пензија дотичног особља принос, који ће одредити Министар Шума и Рудника.

Поседници пасивних шума и шумског земљишта узетих под државну управу, могу се решењем Министарског Савета делимично или потпуно ослободити плаћања приноса“.

Чл. 35. гласи, да се укидају: Господарствени уреди и шумарије крајишких имовних општина у Хрватској и Славонији и све приватне шумске управе у целој Краљевини, у колико прелазе у државну управу, имају се постепено преобразити односно ликвидирати а у року и начином, како то пропише Министар Шума и Рудника.

Чл. 40. Ступањем у живот ове Уредбе престају важити досадањи прописи закона и уредаба у колико нису са њом у сугласности, а односе се на шумарство.

На почетку Уредбе обвезује се Министар, да ће над приватним шумама вршити надзор „по постојећим законима“ а на крају Уредбе, укида све постојеће законе и уредбе, па од државног надзора над приватним шумама, ствара преконоћ једну бољшевичку кураделу, која је у ствари укидање приватне својине.

Шта то значи, ако приватни власник шуме мора да плаћа држави чиновнике и пензију чиновницима онолику колико им Министар одмери, зато да ови у име државе (то значи у интересу државе) врше врховну управу и надзор над тим шумским поседима? То више није надзор у „опћем интересу“, јер држава има да врши такав надзор „ex offo“ и то бесплатно, а не да се приватницима без икакове стварне нужде и опасности по „опће интересе“, силом намеће за тутора и да на тај начин постаје прави гробар приватне иницијативе, која је главни покретач и најпродуктнији фактор у привредном животу, па да осим тога пречи слободно уживање приватне власности; без чега нема напретка ни друштву ни држави, што се најбоље показало у Русији која је тим путем пошла.

Та Шумска Уредба, којој треба да је сврха организација техничког и умног посла у шумској струци у Краљевини СХС, задире ето на један легално неисправан и необичан а вешто прикривен начин у питању приватно-правне природе, а под изговором „интереса напредног шумског господарства“ и „општег државног интереса“, дочим главну своју задаћу оставља нерешену.

Како из прве и из ове друге Шумске Уредбе, продире у првом реду јагма за политичком влашћу, јер она техничку страну одганизације шумске службе дотиче само површно, шаблонски, задовољавајући се за сада са неким привременим територијалним раздељењем а материјално разделење поставља на скроз несавремену и шкодљиву бирократску основу, избегавајући намерно и темељито колегијални систем у управи.

(Наставиће се.)

ПОЗОРИШТЕ.

— **Граф Луксенбург.** (Реприза.) После дужег времена гледали и слушали смо, на нашој позорници, опет овај шедевр maestro Лехара, који је са највећим успехом даван на позорницама целог света. Од наших личних, старих познаника смо овај пут срели само г. Кранчевића и гђу Тодосићку; сви остали извођачи били су за нас нови, па и оркестар. Од ових „нових“ обрадовао нас је, са изузетком гђце Ј. Лукине, још само оркестар, којим је управљао наш млади и генијални диригент г. Матачић. Лехарова инструментација је рафинирана а мотиви оригинални и пикантни. Под управом г. Матачића је и овај наш, за сада још доста мршави, оркестар извукао из партитуре ванредно лепе ефекте. Забадава! Ватрен је наш г. Матачић и већ се сада може насигурно рећи, да се та његова ватра неће никада „охладити“, јер је то она искра, која под дахом живота све јаче и јаче пламти.

Наша синоћна гошћа гђа Шилдова (Анжела Дидије) „певачица у великој опери у Паризу“ (на афиши) има леп и сонoран глас, те зато, ваљада, по неки пут и сувише сонорно „дрекне“. Иначе је њено певање доста пријатно те је са те стране имала доста леп успех, што се не може рећи и за њену игру: реквијем а не оперета! Гђца Јелва Лукина би јој, без и најмање штете за себе, могла узајмити и оног правог оперетског темперамента и глумачке рутине. Игра ове наше „диве“ је била пикантна али увек у границама децентности а певање ванредно пријатно и коректно.

Честитамо нашој Управи што је ангажовала и сачувала ову симпатичну уметницу.

Г. Кранчевић је заиста био прави „граф Луксенбург“: верва, осећајно певање, и отменост, отменост и отменост у игри су остали код њега непромењени.

То се не може рећи за г. Клеменчића: мизерна фигура, мизеран гласић и мизерна игра. Изгледа, да је он руске „кнезове“ (па макар и у Лехаровој оперети) „штудирао“ негде... (хм!) .....у гету. Овога уметника смо имали част и срећу да гледамо и слушамо(!) само у двема улогама: као „пан Вашека“ и као кнеза(!) Василија Васиљевића. И партија и улога су биле креације преливене сосом, који се прави из оног мирисавог поврћа, које се на неком извесном жаргону назива —: „кнофл“.

Још једанпут честитамо нашој толеерантној Управи!

Г—н „келнер“ (заборавили смо имме глумца) је заслужио да буде обешен за леву ногу: можда би онда била раазумљива и његова гестикулација и њеегова „дикција“.

Цела представа је стајала под утисском „шампањца“, који је у трећем чину „експлодирао“ и који је наш „келнер“ заједно са „салфетом“ турио у „кибел“ са ледом: верва и мусирање — „крахера“!

Ложе су и опет блистале отсуством наше „предратне“ аристократије а присуством оне „послератне“.

Партер је био у аритметичком односу.

Галерија је била идеална.

О. С-ћ.

Политички положај.

Брзојавна Агенција „Војводина“.

Београд, 20. септембра.

Седница Министарског Савета.

На седници Министарског Савета од понедељника је решено, да се 24. о. м. у целој земљи, у свима црквама одржи парастос за покој душе Краљу Петру Ослободитељу. После тога је министар унутрашњих дела г. Прибићевић поднео реферат о чиновницима комунистима, који су недавно прешли у друге странке. Решено је да се они и даље третирају онако као досада. Министар финансија Др. Кумануди је поднео извештај о стању наше валуте, те је нагласио да се она последњих дана знатно поправила. Затим су расправљали о неким законским пројектима и решено је да се сви пројекти упуте секцијама законодавнога одбора. Одобрен је кредит министру војном за хитне набавке. Покренуто је питање, да ли се уредба о путним исправама за кретање у земљи има сматрати као против-уставна или не. Једнодушно је констатовано, да је та уредба потпуно уставна. Затим је претресано питање измене појединих раније изнетих уредаба, па је одлучено, да се уредбе могу мењати, али измену појединих уредаба може вршити једино само законодавни одбор. Текла је дискусија и о изборном закону, али одлука није донешена. Потписано је више указа министарства просвете и народног здравља.

После седнице Министарског Савета одржана је у министарству финансија конференција, којој је председавао министар финансија Др. Кумануди. На конференцији су учествовали сви представници загребачке и београдске трговачке коморе, а у главном се говорило о поправљању наше валуте. Дискутовано је и о нацртима закона о порези.

Седница главног одбора демократске странке.

У понедељак после подне је одржана седница главног одбора демократске странке, којој је председавао председник демократске странке г. Љуба Давидовић. На седници се говорило о политичкој ситуацији уопште. Затим је дискутовано о држању странке наспрам најновијег спора који се у радикалној странци појавио између радикала и Стојана Протића. Демократи у ствари гледају на овај спор са чисто странчарског гледишта и уверења су, да тај спор само може довести до ослабљења радикалне странке, али су уверени да баш тим спором могу бити доведени у опасност и важни државни, виши интереси. С тога ће они захтевати да се заједно са радикалима изради нови програм рада коалиционе владе, те и то да ће бити јасно и одређено, да ли радикална странка осуђује настојавање Стојана Протића у погледу ревизије Устава или не. То питање треба што пре пречистити, јер треба да се зна и одређено, колика је бројна снага владе у Скупштини. Главни одбор демократске странке ће молити од главног одбора радикалне странке по тим питањима објашњења.

Стижу вести, г. Љуба Давидовић ће у уторак пре подне посетити председника радикалне странке г. Николу Пашића и с њиме конферисати. Главни одбор радикалне странке ће држати своју седницу у уторак после подне у четир сата, на тој седници ће се расправљати нацрт плана рада коалиционе владе и питање Стојана Протића, као и одредити дан земаљске скупштине радикалне странке.

Седница Скупштине.

Влада је решила да Законодавну Скупштину сазове у ванредну седницу за 26. или 27. о. м. на којој ће Њ. В. Краљ Александар положити заклетву на Устав, пошто ће Он до тога времена већ стићи са свог пута из иностранства.

Ширење радикалне странке у Словеначкој.

Из Љубљане се јавља: Организовање радикалне странке у Словенији све боље напредује. У неким варошима и селима већ су образовани месни одбори странке и посао тече врло успешно. Поверенство главног одбора радикалне странке у Љубљани издало је штампани проглас, који садржи програм радикалне странке, на словеначком језику. Ти се прогласи растурују по целој покрајини. С тим у вези се јавља, да је словеначких комуниста све мање, а у Љубљани их је потпуно нестало.

Брзојави.

(Брзојавна Агенција „Војводина“ Нови Сад.)

Хрватски сељаци у Србији.

Београд, 20 септембра, Хрватски сељаци (једна већа група) посетиће половином месеца октобра престоницу и аграрне крајеве Србије. У Београду ће им се приредити сјајан дочек, а министри Кризман и Пуцел израђују већ сада план њиховог путовања по Шумадији. Браћа Хрвати ће се дуже времена забавити у Србији ради упознавања са српским сељаком.

Држање муслимана.

Београд, 20. септембра. Конгрес Југ. Муслиманске Организације неће се одржати 16. него 6. октобра. На том конгресу у Сарајеву ће се претресати питање остајања странке у влади, те држање клуба у питању спора радикалне странке са Стојаном Протићем. У опште Протићева акција је поразно утицала на муслиманске политичке кругове. Група Бељићева која је за аутономију, је у мањини па се држи, да ипак неће доћи до никаквих компликација, које би могле изазвати кризу у влади.

Рад законодавног одбора.

Београд, 20. септембра. III. секција Законодавног Одбора је претресала нацрте закона министарства за социјалну политику и министарства народног здравља. Нацрт закона о инвалидима ће променути, пошто је овладало мишљење, да се 15 постојећих уредаба о инвалидима укину, а из њих узме оно што је потребно и умесно.

Скоро све секције Законодавног Одбора већ су при крају свога посла, само секција министарства унутрашњих дела није свој рад почела због извесних тешкоћа.

Окупација Бургенланда.

Беч, 20. септембра. Аустријска жандармерија још није посела Бургенланд, јер су се Французи због неспоразума са члановима међусавезничке комисије противили окупацији и тражили да се још одложи. Положај је врло озбиљан, а Мађаре ће овај догађај охрабрити и они неће ни толико хтети испуњавати одредбе тријанонског уговора, ако Савезници не буду показали мало више одлучности и не буду тражили мало већу брзину у извршивању одредаба. Аустријска жандармерија је сада на старој граници.

Управник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Трива Милитар.

1893 7—8

Као брат брату

подобни, без разлике, треба да су наши зуби. Нема лепог човека и особе без лепих зуба а лепих зуби без практично прокушане и од ауторитета најбоље препоручене

ЕЛИДА-пасте за зубе

Управа Буковичке Бање

По наређењу Министарства Народног Здравља од 13. маја т. г. З. Бр. 15801., на дан 25. септембра о. г. одржаће офералну лицитацију за издавање под 6-то годишњи закуп Новог и Старог Здања Буковичке Бање од 11-12 час. пре подне.

Услови закупа могу се видети сваког дана у канцеларији Буковичке Бање. — Позивају се заинтересовани да горњег дана на лицитацију дођу или своје оферте пошљу.

Из канцеларије Буковичке Бање 19. августа 1921. год. Бр. 504. у Буковику.

2047 2—3 Надзор. Бање

Јов. Даниловић

1 помоћника за шпецерајску и 1 помоћника за галантеријску и кратке робе струку потребује трговина на вел.

Милеусниќ и Хофман, Рума

2034 3—3

ПОТРЕБУЈЕМ

2048 2—5 више ковачко-поткивачких помоћника. Првенство имају испитани поткивачи и усавршени каручари. Понуде слати на адресу:

Плата по способности, место стално.

ЛАЗАР ГАВРИЋ, КОВАЧ - СОМБОР

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ НАМЕШТАЈА БОГАТО СОРТИРАНО У ВЕЛИКОМ ИЗБОРУ

ПЕТРА ХЕМЛЕРА НАСЛЕД., НОВИ САД

ШАФАРИКОВА (ИМРЕ ТЕКЕЛИЈА) УЛИЦА 28., СПРОЋУ ЕВ. ЦРКВЕ.

2029 3—8

БАНКА НИКОЛА БОШКОВИЋ А. Д. У БЕОГРАДУ

Банкарско одељење: Врши све банкарске послове, прима улог на штедњу са и без отказа, отвара текуће рачуне на подлози робе и првокласних трговачких меница, купује и продаје све врсте валута, ефеката и девиза. - - - - -

Робно одељење: Има на стоваришту и продаје само на велико: све врсте гвожђарске робе, гвожђарски материјал за грађевине, све врсте алата, циплеха и црна плеха, месингане арматуре, цеви за водовод, челик за колске федере, осовине, челичне и гвоздене жице, кухинско гвоздено посуђе, робу Солинген, све врсте шрафова, пољопривредне справе и алате, Денлоп гуме за аутомобиле, коњак оригинал француска марка „Мартел“, „Хенеси“ „Фрапен“. Каустик соду, Рафију прима „Таматава“, — све по оригиналним фабричким ценама. — Продаје оригинално пилзенско пиво из најчувенije пилзенске пиваре.

1626 16—

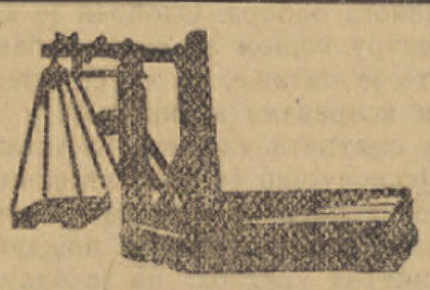

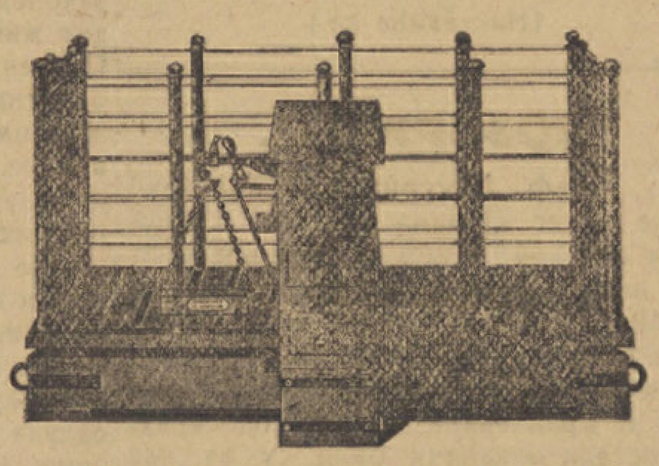

ЈОСИФ ЗИТА

НОВИ САД, Мађарска ул. 33.

Израђује све врсте кантара и тегова. — Стално складиште. — Оправке обавља брзо и јефтино. — Има такође један мостни кантар од 3000 кг. на продају. 1988 5-10

Ресторан „Јелисавета“

у згради Хотела Јелисавета Н. Сад

Сасвим реновиран и луксурозно уређен. Одлична француско-српска кухиња. Изврсна сремска вина и увек свеже пиво. Састајалиште интелигенције. — Примају се абоненти на храну. — Кафана Јелисавета — свакодневно концерат од 8—12 сати увече. 1916 13—

Сваки рационално радећи земљорадник натаји семе са

Успулуном

Најрадикалније средство за утамањење свих на семену налазећих се бакцила (ушице) — Повишег приход жетве. — Велика штедња на семену. — Импозантни успеси у Немачкој, Аустрији, Чехословачкој и т. д. - - - - - - - - - -

Траже месне заступнике (агенте)

OEHLER-BLATTMANN, NIEDERLASSUNG Novi Sad

:-: Темеринска улица бр. 16. :-:

2068 2—10

Продајем вршаћу гарнитуру

са целокупним прибором, 15 год. стару 8. Њ. фабрикат Magyar albom. 10 атм. фабрична самоходна, са 36. в. цеви и 15 кв. м. огр. површине, врућепарни циликдар у сабирачу паре, потпуно здрав и очуван. — Упитати:

ЖАРКО ЈОВАНОВИЋ

Угриновци код Батајнице, Срем. 2074 1-2

П. н. Поштованој публици дајем до знања да сам због оскудице у локалима ступио у компанију са фирмом **Ширшингер и комп., кројач** у Милетићевој ул. 8. (Лебарска).

Моја дугогодишња пракса гарантира за мој рад у модерном и укусном крају, уједно дајем до знања да сада поручене израде израђују се у властитој радионици под властитим надзором и за точну израду гарантирам.

Прави Енглески штофови стално на стоваришту.

Са уверењем да ће П. н. публика и надаље с поверењем мени у сусрет изаћи остајем

С поштовањем

Хепцл Симон.

2070 2—5

2042 3—3

Потребујемо за своју кројачку рађу за одмах ступити 2 кројачка помоћника који су вешти и добри радници имају се обратити

КРОЈАЧУ ВЛАДИМИРУ МИЛИЋУ, СТАПАР

ПАЗИ! **Ретка прилика!**

Добро сачувана превозна скела (дерегља) за продати носи вагон и по т. ј. 15 тона, такође пивски добро очуван апарат за продати уз повољну цену

Стеван Михаиловић

2050 2—3 месар - Сремски Каловци.

РЕГИСТРАТУР ОРМАНИ

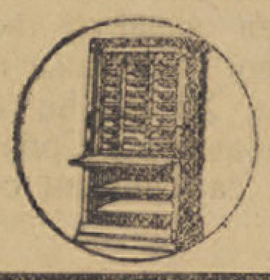

са 6, 9, 12, 20, 24, 36, 40 претинаца.

I-а израдба, солидне цене код:

American Kondor Company

ЗАГРЕБ, Илица број 18. Телефон 5—05.

1478 4—

Један млађи човек

са породицом добар економ, (вештак) тражи место на каквом имању за бироша ступање одмах или по споразуму, обратити се на 1065 1—1

2075 1—1

Душан Месаровић

гостионичар, — Крчедин (Срем)

Јесте ли Ви већ који пут промислили?

Шта ћете чинити, ако код Вас пожар избије? Сигурно ћете хтети гасити? — Купите један **„Минимакс“** апарат за гашење ватре, којим ћете моћи Ви сами, или Ваши млађи, сваки пожар чим се појави одмах угасити. — Бесплатне трошковнике код генералног заступника за Бачку, Банат и Срем. 2061 1—1

Љубомир Аничић

Нови Сад, — Краља Петра ул. 25/1.

Пресе за грожђе за 50, 100, 185, и 300 литара као и

Машине за муљање грожђа НУДЕ УЗ НАЈЕФТИНИЈЕ ЦЕНЕ

Георгијевић, Зентаи и комп.

2064 2—3 НОВИ САД, Темеринска улица бр. 16.

На продају СТЕЛАЖА

за мануфактурну и галантеријску трговину 14 мет. дугачка, **2 тезге** у дужини $4^1/_2$ метра свака и **1 обична каса.** — Упитати

МАРКО ДРАГИН

трговац, Бачки Фелдварац.

2072 2—3

ТРГОВИНА БОЈА И ЛАКОВА

Л. и ПОПОВИЋ Н. САД

потребујује једног

ПОМОЋНИКА

2067 2—3

Част ми је поштованој публици до знања ставити, да сам добио већу количину прве врсте енглеског штофа у разним бојама, те израђујем како одела, тако и зимске капуте по укусу поштованих муштерија. — Цене врло солидне без конкуренције. — Послуга брза и тачна.

За многобројну посету моли фирма:

Ж. СТОЈШИЋ, енглески кројач

НОВИ САД, Милетићева ул. Преко од „Линде“.

2020 3—3

КУЋА НА ПРОДАЈУ

у Сечењијевој улици број 34. — Упитати у Верешмартијевој улици број 12. 2030 3—3

Штампарија задруге „Застава“ д. д. 984—921.